

Wymagania edukacyjne z geografii dla klasy 5 rok szkolny 2022-2023

oparte na Programie nauczania geografii w szkole podstawowej – Planeta Nowa autorstwa Ewy Marii Tuz i Barbary Dziedzic

Wymagania na poszczególne oceny

konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzające (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	(ocena celująca)
1. Mapa Polski				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mapa, skala, legenda mapy</i> • wymienia elementy mapy • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wysokość bezwzględna, wysokość względna</i> • odczytuje wysokość bezwzględną obiektów na mapie poziomicowej • podaje nazwy barw stosowanych na mapach hipsometrycznych • wymienia różne rodzaje map • odczytuje informacje z planu miasta 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ odczytuje za pomocą legendy znaki kartograficzne na mapie • stosuje legendę mapy do odczytania informacji ○ odczytuje skalę mapy ○ rozróżnia rodzaje skali ○ oblicza wysokość względną na podstawie wysokości bezwzględnej odczytanej z mapy ○ odczytuje informacje z mapy poziomicowej i mapy hipsometrycznej ○ wyszukuje w atlasie przykłady map: ogólnogeograficznej, krajobrazowej, turystycznej i planu miasta 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia na mapie znaki punktowe, liniowe i powierzchniowe • rysuje podziałkę liniową • wyjaśnia, dlaczego każda mapa ma skalę • oblicza odległość na mapie wzdłuż linii prostej za pomocą skali liczbowej • wyjaśnia, jak powstaje mapa poziomicowa • wyjaśnia różnicę między obszarem nizinnym, wyżynnym a obszarem górskim • wyjaśnia różnicę między mapą ogólnogeograficzną a mapą krajobrazową • przedstawia sposoby orientowania mapy w terenie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dobiera odpowiednią mapę w celu uzyskania określonych informacji geograficznych • przekształca skalę liczbową na mianowaną i podziałkę liniową • oblicza odległość w terenie za pomocą skali liczbowej ○ oblicza odległość w terenie za pomocą podziałki liniowej • oblicza długość trasy złożonej z odcinków za pomocą skali liczbowej • rozpoznaje przedstawione na mapach poziomicowych formy terenu • rozpoznaje formy ukształtowania powierzchni na mapie hipsometrycznej • omawia zastosowanie map cyfrowych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ posługuje się planem miasta w terenie ○ podaje przykłady wykorzystania map o różnej treści ○ analizuje treść map przedstawiających ukształtowanie powierzchni Polski ○ czyta treść mapy lub planu najbliższego otoczenia szkoły, odnosząc je do obserwowanych w terenie elementów środowiska geograficznego ○ projektuje i opisuje trasę wycieczki na podstawie mapy turystycznej lub planu miasta

			<ul style="list-style-type: none"> • podaje różnice między mapą turystyczną a planem miasta 	
2. Krajobrazy Polski				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ wyjaśnia znaczenie terminu <i>krajobraz</i> ○ wymienia składniki krajobrazu ○ wymienia elementy krajobrazu najbliższej okolicy ○ wymienia pasy rzeźby terenu Polski ○ wskazuje na mapie Wybrzeże Słowińskie ○ wymienia elementy krajobrazu nadmorskiego ○ wymienia główne miasta leżące na Wybrzeżu Słowińskim ○ wymienia po jednym przykładzie rośliny i zwierzęcia charakterystycznych dla Wybrzeża Słowińskiego ○ wskazuje na mapie Pojezierze Mazurskie ○ odczytuje z mapy nazwy największych jezior na Pojezierzu Mazurskim 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje różnicę między krajobrazem naturalnym a krajobrazem kulturowym • określa położenie najbliższej okolicy na mapie Polski • przedstawia główne cechy krajobrazu nadmorskiego na podstawie ilustracji • omawia cechy krajobrazu Pojezierza Mazurskiego • wymienia atrakcje turystyczne Pojezierza Mazurskiego • przedstawia cechy krajobrazu Niziny Mazowieckiej • wymienia atrakcje turystyczne Niziny Mazowieckiej • opisuje cechy krajobrazu wielkomiejskiego • wymienia główne cechy krajobrazu miejsko-przemysłowego Wyżyny Śląskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje pasy rzeźby terenu w Polsce • opisuje krajobraz najbliższej okolicy w odniesieniu do pasów rzeźby terenu • opisuje wpływ wody i wiatru na nadmorski krajobraz • przedstawia sposoby gospodarowania w krajobrazie nadmorskim • opisuje zajęcia mieszkańców regionu nadmorskiego • przedstawia wpływ lądolodu na krajobraz pojezierzy • omawia cechy krajobrazu przekształconego przez człowieka na Nizinie Mazowieckiej • przedstawia najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego w stolicy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokonuje oceny krajobrazu najbliższego otoczenia szkoły pod względem jego piękna oraz ładu i estetyki • porównuje na podstawie mapy Polski i ilustracji rzeźbę terenu w poszczególnych pasach • wyjaśnia na podstawie ilustracji, jak powstaje jezioro przybrzeżne • wymienia obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Wybrzeża Słowińskiego oraz wskazuje je na mapie • wyjaśnia znaczenie turystyki na Wybrzeżu Słowińskim • charakteryzuje najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego na Nizinie Mazowieckiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • proponuje zmiany w zagospodarowaniu terenu najbliższej okolicy • prezentuje projekt planu zagospodarowania terenu wokół szkoły • przygotowuje prezentację multimedialną na temat Wybrzeża Słowińskiego z uwzględnieniem elementów krajobrazu naturalnego i kulturowego • przedstawia zróżnicowanie krajobrazu krain geograficznych w pasie pojezierzy na podstawie mapy • analizuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji oraz map tematycznych warunki rozwoju rolnictwa na Nizinie Mazowieckiej • planuje na podstawie planu miasta wycieczkę po Warszawie • przedstawia pozytywne i negatywne zmiany w krajobrazie

<ul style="list-style-type: none"> ○ wskazuje na mapie pas Nizin Środkowopolskich oraz Nizinę Mazowiecką ○ wskazuje na mapie największe rzeki przecinające Nizinę Mazowiecką ○ wskazuje na mapie największe miasta Niziny Mazowieckiej ○ podaje nazwę parku narodowego leżącego w pobliżu Warszawy ○ określa położenie Warszawy na mapie Polski ○ wymienia najważniejsze obiekty turystyczne Warszawy ○ wskazuje na mapie pas Wyżyn Polskich i Wyżynę Śląską ○ wskazuje na mapie największe miasta na Wyżynie Śląskiej ○ wskazuje na mapie Polski Wyżynę Lubelską ○ wymienia gleby i główne uprawy Wyżyny Lubelskiej ○ określa na podstawie mapy Polski położenie Wyżyny 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia cechy krajobrazu rolniczego Wyżyny Lubelskiej • omawia cechy krajobrazu Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej na podstawie ilustracji • wymienia dwa przykłady roślin charakterystycznych dla Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie najwyższe szczyty Tatr • wymienia cechy krajobrazu wysokogórskiego • omawia cechy pogody w górach • wymienia atrakcje turystyczne Tatr 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia znaczenie węgla kamiennego na Wyżynie Śląskiej • charakteryzuje życie i zwyczaje mieszkańców Wyżyny Śląskiej • omawia na podstawie ilustracji powstawanie wąwozów lessowych • charakteryzuje czynniki wpływające na krajobraz rolniczy Wyżyny Lubelskiej • charakteryzuje na podstawie ilustracji rzeźbę krasową i formy krasowe Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej • opisuje na podstawie ilustracji piętra roślinności w Tatrach • opisuje zajęcia i zwyczaje mieszkańców Podhala 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje zabudowę i sieć komunikacyjną Warszawy • omawia atrakcje turystyczne na Szlaku Zabytków Techniki • opisuje za pomocą przykładów rolnictwo na Wyżynie Lubelskiej • opisuje najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego Wyżyny Lubelskiej • charakteryzuje na podstawie mapy atrakcje turystyczne Szlaku Orlich Gniazd • przedstawia argumenty potwierdzające różnicę w krajobrazie Tatr Wysokich i Tatr Zachodnich • opisuje dziedzictwo przyrodnicze Tatr 	<p>Wyżyny Śląskiej wynikające z działalności człowieka</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji oraz map tematycznych warunki sprzyjające rozwojowi rolnictwa na Wyżynie Lubelskiej • przedstawia historię zamków znajdujących się na Szlaku Orlich Gniazd • wyjaśnia negatywny wpływ turystyki na środowisko Tatr
---	--	--	---	--

<p>Krakowsko-Częstochowskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ podaje nazwę parku narodowego leżącego na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej ○ podaje nazwy zwierząt żyjących w jaskiniach na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej ○ określa na podstawie mapy położenie Tatr ○ wskazuje na mapie Tatry Wysokie i Tatry Zachodnie 				
---	--	--	--	--

3. Lądy i oceany

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na globusie i mapie świata bieguny, równik, południk zerowy i 180°, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe • wymienia nazwy kontynentów i oceanów oraz wskazuje ich położenie na globusie i mapie • wymienia największych podróżników biorących udział w odkryciach geograficznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co to są siatka geograficzna i siatka kartograficzna • wskazuje główne kierunki geograficzne na globusie • porównuje powierzchnię kontynentów i oceanów na podstawie diagramów • wskazuje akweny morskie na trasach pierwszych wypraw geograficznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje przyczyny odkryć geograficznych ○ wskazuje na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni Ziemi i akweny morskie na trasie wyprawy geograficznej Marca Polo ○ opisuje na podstawie mapy szlaki wypraw Ferdynanda Magellana i Krzysztofa Kolumba 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa na globusie i mapie położenie punktów, kontynentów i oceanów na kuli ziemskiej • opisuje podróże odkrywcze w okresie od XVII w. do XX w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oblicza różnicę wysokości między najwyższym szczytem na Ziemi a największą głębokością w oceanach • przedstawia znaczenie odkryć geograficznych
---	---	---	---	--

4. Krajobrazy świata

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnia znaczenie terminu <i>pogoda</i>• wymienia składniki pogody• wyjaśnia znaczenie terminu <i>klimat</i>• wymienia na podstawie mapy tematycznej strefy klimatyczne Ziemi• wymienia na podstawie ilustracji strefy krajobrazowe Ziemi• wskazuje na mapie strefy wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych strefy umiarkowanej• podaje nazwy warstw wilgotnego lasu równikowego i wskazuje te warstwy na ilustracji• rozpoznaje rośliny i zwierzęta typowe dla lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>sawanna, step</i>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnia różnicę między pogodą a klimatem• odczytuje z klimatogramu temperaturę powietrza i wielkość opadów atmosferycznych w danym miesiącu• wymienia typy klimatów w strefie umiarkowanej<ul style="list-style-type: none">○ omawia na podstawie mapy stref klimatycznych i klimatogramów klimat strefy wilgotnych lasów równikowych oraz klimat strefy lasów liściastych i mieszanych○ omawia na podstawie ilustracji warstwową budowę lasów strefy umiarkowanej• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>preria, pampa</i>• omawia charakterystyczne cechy klimatu stref sawann i stepów<ul style="list-style-type: none">○ opisuje na podstawie ilustracji świat roślin i zwierząt pustyń gorących i pustyń lodowych	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none">○ wskazuje na mapie klimatycznej obszary o najwyższej oraz najniższej średniej rocznej temperaturze powietrza<ul style="list-style-type: none">○ wskazuje na mapie klimatycznej obszary o największej i najmniejszej rocznej sumie opadów○ porównuje temperaturę powietrza i opady atmosferyczne w klimacie morskim i kontynentalnym• wymienia kryteria wydzielenia stref krajobrazowych<ul style="list-style-type: none">○ przedstawia na podstawie ilustracji układ stref krajobrazowych na półkuli północnej○ charakteryzuje warstwy wilgotnego lasu równikowego○ charakteryzuje na podstawie ilustracji krajobrazy sawann i stepów○ omawia klimat stref pustyń gorących i pustyń lodowych○ omawia rzeźbę terenu pustyń gorących	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none">○ oblicza średnią roczną temperaturę powietrza○ oblicza różnicę między średnią temperaturą powietrza w najcieplejszym miesiącu i najzimniejszym miesiącu roku○ oblicza roczną sumę opadów○ prezentuje przykłady budownictwa, sposoby gospodarowania i zajęcia mieszkańców stref wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych○ porównuje cechy krajobrazu sawann i stepów○ omawia przykłady budownictwa i sposoby gospodarowania w strefach pustyń gorących i pustyń lodowych○ prezentuje przykłady budownictwa i sposoby gospodarowania w strefie śródziemnomorskiej○ porównuje budownictwo i życie	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none">○ przedstawia zróżnicowanie temperatury powietrza i opadów atmosferycznych na Ziemi na podstawie map tematycznych○ omawia wpływ człowieka na krajobrazy Ziemi○ porównuje wilgotne lasy równikowe z lasami liściastymi i mieszanych stref umiarkowanej pod względem klimatu, roślinności i świata zwierząt○ analizuje strefy sawann i stepów pod względem położenia, warunków klimatycznych i głównych cech krajobrazu○ przedstawia podobieństwa i różnice między krajobrazami pustyń gorących i pustyń lodowych○ opisuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji zróżnicowanie przyrodnicze i kulturowe strefy śródziemnomorskiej
--	--	---	--	---

<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie strefy sawann i stepów • wymienia gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla sawann i stepów • wyjaśnia znaczenie terminu <i>pustynia</i> • wskazuje na mapie obszary występowania pustyń gorących i pustyń lodowych • rozpoznaje rośliny i zwierzęta charakterystyczne dla pustyń gorących i pustyń lodowych • wskazuje na mapie położenie strefy krajobrazów śródziemnomorskich • wymienia na podstawie mapy państwa leżące nad Morzem Śródziemnym • rozpoznaje rośliny i zwierzęta charakterystyczne dla strefy śródziemnomorskiej • wymienia gatunki upraw charakterystycznych dla 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy charakterystyczne klimatu śródziemnomorskiego • wymienia obiekty turystyczne w basenie Morza Śródziemnego • wymienia charakterystyczne cechy klimatu stref tajgi i tundry • wskazuje na mapie położenie najwyższych łańcuchów górskich innych niż Himalaje • charakteryzuje krajobraz wysokogórski w Himalajach • opisuje świat roślin i zwierząt w Himalajach 	<ul style="list-style-type: none"> ○ omawia cechy krajobrazu śródziemnomorskiego ○ charakteryzuje cechy krajobrazu tajgi i tundry ○ charakteryzuje na podstawie ilustracji piętra roślinne w Himalajach 	<p>mieszkańców stref tajgi i tundry</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ analizuje zmienność warunków klimatycznych w Himalajach i jej wpływ na życie ludności 	<ul style="list-style-type: none"> ○ porównuje rozmieszczenie stref krajobrazowych na Ziemi i pięter roślinności w górach
---	--	--	---	--

<p>strefy śródmorskiej</p> <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>tajga, tundra, wieloletnia zmarzlina</i>• wskazuje na mapie położenie stref tajgi i tundry• rozpoznaje gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla tajgi i tundry• wskazuje na mapie Himalaje• wymienia charakterystyczne dla Himalajów gatunki roślin i zwierząt				
--	--	--	--	--

Przyjęto do realizacji 20.09.2022

Zespół geografów:

Maria Wolska

Marzena Michalska